

עבירת הסיוע

הסיוע הינה עבירה בפני עצמה, המתאפיינת בתרומה עקיפה ומשנית של המסייע, אשר לא נוטל חלק בביצוע העיקרי של העבירה, להגשמתה של העבירה העיקרית. ככלל, העונש על סיוע הינו מחצית מן העונש המוטל בגין ביצוע העבירה העיקרית. עו"ד אסף דוק מסביר אודות עבירת הסיוע במשפט הפלילי ומרכיביה.

עבירת הסיוע במשפט פלילי

סעיף 31 לחוק העונשין מגדיר "מסייע" כך: "מי אשר, לפני עשיית העבירה או בשעת עשייתה, עשה מעשה כדי לאפשר את הביצוע, להקל עליו או לאבטח אותו, או למנוע את תפיסת המבצע, גילוי העבירה או שללה, או כדי לתרום בדרך אחרת ליצירת תנאים לשם עשיית העבירה, הוא מסייע".

ההתנהגות בעבירת הסיוע הינה מעשה או מחדל, שיש בהם כדי ליצור תנאים להגשמת היסוד העובדתי בעבירה על-ידי המבצע העיקרי. אין דרישה להשלמת העבירה העיקרית, אלא די בתחילת ביצועה.

כאמור, המאפיין את ה"מסייע" נעוץ בכך, שאין הוא נמנה בין אלה העושים "מעשה של ביצוע". תרומתו לביצוע העבירה מצטמצמת לעשיית "מעשה של סיוע" בלבד, כמשמעותו בס' 31.

הסיוע הוא עבירה בפני עצמה. המאפיין את ההתנהגות המסייעת הוא שהיא מהווה תרומה עקיפה ומשנית לביצועה של העבירה העיקרית. התרומה של המסייע היא עקיפה, שכן אינו נוטל חלק בביצוע העיקרי של העבירה. תרומתו של המסייע היא משנית, שכן אין הוא אלא שותף זוטר למבצע העיקרי.

ע"פ פרשת מרדכי

"...המסייע .. הוא שותף עקיף ומשני. הוא מסייע ביצירת התנאים לביצוע העבירה ע"י העברין העיקרי (או העבריינים העיקריים המבצעים בצוותא)... תרומתו של המסייע היא חיצונית. אין הוא חלק פנימי של המשימה העבריינית עצמה. אין הוא היוזם. אין הוא המחליט על הביצוע ואין הוא השולט על הביצוע. אין הוא אדון לביצוע. הוא מבצע מעשי עזר הנפרדים מביצוע העבירה ע"י העברין העיקרי, ושיש בהם "כדי לאפשר את הביצוע, להקל עליו או לאבטח אותו"..."

ע"פ פרשת משולם

"מי שחלקו בהתהוות העבירה התבטא בפעולות עזר נושא באחריות פלילית כמסייע...המסייע אינו משתתף איפוא בביצוע העבירה עצמה, אלא חלקו מתבטא בפעולות החיצוניות לעבירה".

ע"פ 2796/95 פלוני נ' מדינת ישראל

"המסייע הוא שותף עקיף ומשני. הוא מצוי מחוץ למעגל הפנימי של הביצוע. הוא גורם "חיצוני". אין הוא יוזם הביצוע ואף לא משדל לביצועו. תרומתו מתבטאת בכך, שהוא מסייע (במעשה או במחדל) ביצירת התנאים לביצוע העבירה על ידי העברין העיקרי. תרומתו היא בגדר "אמצעי עזר" (פיזי או נפשי) המסייע תורם תרומה לביצוע העבירה, שהיא "מחוץ" לביצוע הישיר, אם כי היא מסייעת לו...ככל שהמסייע מתקרב לעבר הביצוע של העבירה עצמה או ניסיון לבצעה, כך הוא מתקרב לביצוע בצוותא..."

היסוד הנפשי בעבירת הסיוע

המחשבה הפלילית הנדרשת בעבירת הסיוע הינה כפולה: נדרשת מודעות לכך שההתנהגות מסייעת ומודעות לפליליות המעשה עצמו. כמו כן, אין צורך כי המסייע יהיה בעל יסוד נפשי זהה לזה של המבצע העיקרי.

וכך נכתב בפס"ד פלונית:

"על היסוד הנפשי שבעבירת הסיוע אנו למדים מן ההוראה הכללית בדבר היסוד הנפשי שבחור העונשין ומההוראה המיוחדת באשר למצב הנפשי הקבועה בסעיף הסיוע שבחוק העונשין. ההוראה הכללית בחוק העונשין (סעיף 20 (א))

"מחשבה פלילית..מודעות לטיב המעשה, לקיום הנסיבות ולאפשרות הגרימה לתוצאות המעשה, הנמנים עם פרטי העבירה..."

הוראה זו חלה על כל העבירות הפליליות. שעה שסעיף בחוק המגדיר עבירה פלילית שותק באשר למחשבה הפלילית הנדרשת לגיבושה של אותה עבירה, תידרש מחשבה פלילית כאמור בהגדרה הכללית. מכאן, שהמחשבה הפלילית הנדרשת בעבירת הסיוע - שאינה עבירה תוצאתית - הינה כפולה: ראשית, מודעות לטיב ההתנהגות המסייעת, כלומר מודעות לכך שההתנהגות תורמת ליצירת התנאים לשם עשיית עבירה עיקרית בעלת ייעוד מוחשי; שנית, מודעות לקיום הנסיבות הרלוונטיות בעת ההתנהגות המסייעת, כלומר מודעות לכך שהמבצע העיקרי מבצע או עומד לבצע עבירה, הגם שאין נדרשת מודעות לכל פרט מפרטי העבירה" כמו כן, " נוסף על המודעות לטיב ההתנהגות המסייעת ולנסיבות הרלוונטיות, נדרש גם מצב נפשי של מטרה או תכלית לסייע לעבריין העיקרי...המצב הנפשי המיוחד הנדרש בדין הסיוע הוא שהמסייע יבקש לתרום תרומה מסייעת למבצע העיקרי".